

AZZÁ LESZ, AKINEK HISSZÜK

**SÉRÜLTEKET
VEZET SIKERRE
SZILVÁSI ZSUZSANNA**

A SIKERES OKTATÁS KULCSA AZ ELHIVATOTT PEDAGÓGUS, AKI MINDENT ELKÖVET AZÉRT, HOGY MINDEN EGYES TANÍTVÁNYÁBÓL KIHozza a MAXIMUMOT. ÍGY JUTHATNAK EL DISZGRÁFIÁS, DISZLEXIÁS, LÁTÁS- VAGY HALLÁS-SÉRÜLT DIÁKOK IS AZ ÉRETTSÉGIIG, MAJD A DIPLOMÁIG – AHELYETT, HOGY SEGÉLYEN, BETANÍTOTT MUNKÁKON TENGŐDNÉNEK EGY ÉLETEN ÁT. KECSKEMÉ TINÉ SZILVÁSI ZSUZSANNA MAGYARTANÁRRAL BESZÉLGETTÜNK.

Fotó: János Attila

DOMINIKOT
DIAGNOSZTIZÁLAT-
LAN DISZLEXIÁVAL
ÉS DISZGRÁFIÁVAL
VETTÉK FEL AZ
ISKOLÁBA, MA
JOGOT HALLGAT.

Kecskeméti Szilvási Zsuzsannát, a nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium igazgatóhelyettesét és magyartanárát volt tanítványa, Juhász Dominik jelölte az Aranyanyu-díjra, melyet a tanárnő több száz jelölt közül nyert el.

Dominik 5. osztályosként került az akkor még nyolcosztályos gimnáziumba, diagnosztizálatlan diszlexiával és diszgráfiával. Az iskolai fejlesztéseknek köszönhetően hamar túljutott az olvasási nehézségeken, középiskolásként pedig – kivételes memorizáló képességének is köszönhetően – retorika- és szavalóversenyekre járt, majd kitűnő érettségi után felvették a jogi karra, melynek jelenleg a hallgatója. Elmondása szerint a tanárnő volt az egyedüli, aki végig hitt benne, és ennek köszönheti, hogy eljutott idáig.

HINNI A GYEREKBE

„Ma már nem jellemző, de tizenkét éve még gyakran előfordult, hogy vidéki általános iskolából kitűnő bizonyítvánnyal érkeztek hozzánk olyan gyerekek, akik fel nem ismert tanulási nehézségekkel küzdöttek, és alig tudtak írni-olvasni. Logopédus kollégámmal és az igazgatónővel akkor kezdtünk el együtt gondolkodni, bemeneti méréseket rendszeresíteni, amivel évente 8-10 gyereket szűrtünk ki, ami nagyon nagy szám. Dominik osztályában is több ilyen gyerek volt, ugyanígy a kilencedik évfolyamra felvettek körében is azzal szembesültünk, hogy

egy osztályon belül van kiemelkedően tehetséges gyerek és van vak, illetve részképeség-zavaros diák is. Mivel egységesek az elvárások, minden egyes gyereknek a képességéhez mérten kellett egyedi megoldásokat találnunk, hogy leérettségizhessenek és továbbtanulhassanak” – mondta lapunknak Kecskeméti Zsuzsanna.

Dominikkal egy időben került a gimnáziumba Zsuzsanna egy másik tanítványa, Kruppa Alexandra, aki vak létére jeles emelt szintű érettségit tett. Felvették pszichológia szakra, most végzi a mesterszakot szervezőpszichológiából, közben egy autókölcsönző cégnél dolgozik, valamint Svájc és Magyarország között repked, mert ott találta meg a szerelmét – egyszerűen rendkívül sikeres élettörténet az övé. „A gyerek azzá lesz, aminek hisszük őt – a siker titka, hogy ő is elhiggye magáról: képes valóra válni az álmait” – vallja Zsuzsanna.

Mint mondja, öröm látni, hogy egyre több hasonló helyzetű fiatal követi Szandra példáját: az elmúlt évtizedben legalább 50, valamilyen hátránnyal, nehézséggel induló diák került ki a nyíregyházi gimnáziumból, akik felsőfokú végzettséget szereztek, vagy hallgatók valamilyen egyetemen – van közöttük hangmérnök, rendőr, pszichológus, erdőmérnök, dajka, jogász. Ha nem ebbe a gimnáziumba kerültek volna, amely a lehetőségekhez mérten maximálisan felvállalja az integrált és személyre szabott, differenciált oktatást, akkor – kiváló mentális képességeik ellenére – jó

eséllyel speciális iskolában kötöttek volna ki, és számtalan sorstársukhoz hasonlóan segélyeztként vagy betanított munkából élének. „Nekünk elsődleges célunk, hogy ezeket a gyerekeket eljuttassuk az egyetemig, ha lehet a diplomáig. Egyrészt azért, hogy önálló felnőtt életet élhessenek, másrészt, hogy hasznos tagjai legyenek a társadalomnak” – mondja az igazgatóhelyettes.

„Nem hagy nyugodni a kérdés, hogy vajon miért nem válhatnak a testi fogyatékkal élő, de szellemileg teljesen ép emberek nagyobb tömegben a társadalom hasznos tagjaivá?” – kérdezi Zsuzsanna, aki úgy látja, hogy a gimnáziumi felvételi egy olyan szűrő, amin ha képes átmenni egy hendi-keppel induló gyerek, akkor megfelelő segítséggel érettségit és diplomát is képes szerezni, és a nagybetűs életben is megbirkózik majd a rá váró kihívásokkal. Eleve fontos lenne minden gyereket a képességeihez mérten minél magasabb szintű szakképzettséghez segíteni, de sajnos nagy a lemaradásunk e téren.

DÍJAZTÁK A MÓDSZERÉT

„12 éve foglalkozom elsősorban vakok és gyengénlátók integrált oktatásával. Az vitt ebbe az irányba, hogy egyes diákjaim révén azzal szembesültem: Magyarországon egy ép értelmű, de fogyatékkal rendelkező gyerek nem tud érettségit szerezni, mert nincs iskola, ahova be tudna tagozódni, tekintve, hogy nincs kidolgozva – a vakok számára sem – középiskolai szintű fejlesztő és integrációs módszertan. Az alapfokú oktatásban, az óvodában, a korai fejlesztésben sok minden megoldott, de középokon nincs még szakirodalom sem” – magyarázza a pedagógus.

Mint mondja, kész helyzetbe kerültek, amikor felvették a korábban már említett Szandit, aki a felvételi és a beiratkozás közötti időszakban sajnos teljesen megvakult. Belevágtak és jól ment a munka, míg ki nem derült, hogy a kislány emelt szinten szeretne érettségizni. Akkor jöttek rá arra, hogy az integrált oktatáshoz használt elektronikus tanulási környezet nem elég ahhoz, hogy ő megértse bizonyos strukturális

AZ ALMÁKBÓL ÉS FILCTOLLAKBÓL ÁLLÓ SZERKEZETI ÁBRÁT A VAK KISLÁNY VÉGIGTAPOGATTA, ÉS EGYSZER CSAK AZT MONDTA: ÉRTEM!

tananyagokat, azaz az alá-, fölé-, mellé- vagy hozzárendeltségi viszonyokat.

Kedves történetük, amikor egy ebédlőasztalnál ülve a tanárnőnek elkeseredésében az az ötlete támadt, hogy az ott heverő almák és filctollak segítségével kirakja, azaz térben lemodellezi a predikatív szerkezetet, majd az alany, állítmány, tárgy és a többi mondatrész kapcsolódását. „A kézzelfogható módon kipakolt szerkezeti ábrát a kislány végigtaPOGATTA, és egyszer csak azt mondta: értem! Addigra már hetek teltek el teljes kétségbeeséssel és kudarcokkal” – meséli Zsuzsanna.

Az egyszerű módszer által, amit az általános iskolások korongjaival és pálcikáival, illetve geometriai eszköz-tárával tökéletesítettek, egészen új gondolkodási folyamatot tudtak beindítani, aminek következtében a gyerekek hibátlanul végezték a szerkezeti ábrák kirakását. Kiderült, hogy az eljárás más tantárgyaknál és a rész-képesség-zavaros gyerekeknél is sikerrel alkalmazható. Ezzel kezdődött el az a munka, amelyet a sikeres élet-utakon kívül ma már szakmai elismerések sora is igazol: két hete az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karán működő Takács Etel Pedagógiai Alapítvány odaítélte Zsuzsannának a Takács Etel-díjat. A rangos elismerést, amelyre a Vakok és Gyengénlátók Egyesületének szervezete jelölte a tanárnőt, olyan nyelvészek vagy nyelvtantanárok kapják, akiknek a nevéhez jelentős módszertani újítás köthető a nyelvtanításban.

„Ahhoz, hogy egy ilyen kihívásnak eleget tudjunk tenni, elengedhetetlen volt a megfelelő odaszántság mind a szülők és gyerekek, mind a tanári kar és az iskolavezetés részéről” – teszi hozzá a tanárnő. Ennek megfelelően a tantestületben tantárgyanként egy-egy tanár vállalta, hogy elvégzi a fővárosi vakok iskolájában a Gyengénlátók integrált pedagógiája című képzést. Akkor derült ki, hogy középiskolásokra se módszer, se szak-

irodalom, se képzés nincsen.

Kutatásokra, egyéni módszerekre volt szükség, amit a nyíregyházi gimnázium keretein belül valósítottak meg pedagógusok és gyógypedagógusok, mivel a rendkívül sokrétű feladatokat csak együtt lehet megoldani.

Állandó méréseket és egyéni fejlesztéseket végeznek azért, hogy megfelelő segítséget kapjon a cigánytelepről bejutó egyetlen diák éppúgy, mint a gyengénlátó, a hallásérült, a diszlexiás, diszgráfiás vagy épp a kiemelkedő tehetség – nem beszélve arról, hogy a differenciált szemlélet az „átlagos többség” esetében is elengedhetetlen, hiszen minden gyerek más. Ezért is tartja hatékony módszernek Zsuzsanna a kompetencia alapú oktatásra épülő elektronikus ok-

tatási környezetet, amikor is a diákok projekt munkában, elektronikus eszközök kreatív használatával, testre szabott módon dolgozzák fel a tananyagot, majd a közös tárhelyen összegyűjtött segédanyagokból az érettségire is felkészülnek.

„Nagyon inspiráló, innovatív az a közösség, ahol dolgozom. Képeztük magunkat, gondolkodtunk, mire juthatnánk, kialakítottunk egy SNI-munkaközösséget, és mindenki tette a dolgát: egy angoltanár nő például létrehozott egy adatbankot részképesség-zavaros tanulók támogatására, és azzal foglalkozik, miként juttassa el őket a nyelvvizsgáig, hogy ne legyenek kizárva az egyetemi továbbtanulásból. A testnevelés tanár nő kitalálta, hogyan lehet a vak gyerekeket megtanítani úszni. Egy kolléganőm az osztályfőnöki teendőkből készített kézikönyvet” – sorolja Zsuzsanna. A nevelőtestület az évtizedes munkáját, tapasztalatait tavaly egy hiánypótló módszertani kötetben is összefoglalta és kiadta.

A sikeres integrált oktatást végző nyíregyházi gimnáziumba ma hatszorosa a túljelentkezés, és a továbbtanulási arány a kilencven százalékot közelíti. Oktatáskutatók szerint egy iskola teljesítményében nemcsak a pedagógusok és diákok munkája, hanem mindenek előtt az intézmény ethosza az, ami meghatározó. Zsuzsanna szerint az iskola evangélikus jellegéből fakadóan is befogadó szellemű – a 210 éves intézmény alapítása óta evangélikus, és mivel 25 éve újra egyházi fenntartásban van, viszonylagos háborítatlanságban dolgozhattak az elmúlt két évtizedben.

A tanárok számíthatnak egymásra, mindenki tudja, hogy van, aki segítsen neki, ha elakad. A családtagok támogatása is fontos tényező: Zsuzsanna férje, aki 23 éve a társa, türelmesen üli végig velünk a másfél órás interjút.

„Jó iskolát csak úgy lehet csinálni, ha szeretjük a gyereket – azt hiszem, hogy ez a kulcs. Mindegy, hogy a világ mely pontján vagyunk, és milyen módszert alkalmazunk, ha nem úgy fordulunk ahhoz, aki velünk szemben ül, mint-

Fotó: Shutterstock / PuzzlePix

ha a saját gyerekünk lenne, nem fog működni a dolog, mert a gyerek nem értékeli azt, hogy egy csapatban játszunk” – hangsúlyozza a szakember. Ahhoz, hogy létrehozzunk valamit, egyfajta szenvedélyesség is kell, elszánt hit abban, hogy bármilyen problémát meg fogunk tudni oldani – teszi hoz-

zá. Saját szülei és tanárai példájára utalva megjegyzi: a legfontosabb a gyerekek önbizalmának a megerősítése, hogy elhiggyék: bármi lehet belőlük. A diszgráfiás azt, hogy jogász lehet, a döngölt padlójú viskóból érkező, hogy jó dajka lesz. A pedagógus feladata, hogy minden körülmények

között feltárja a gyermek előtt a lehetőségeit, hogy a lehető legjobban boldoguljon az életben.

MAKKI MARIE-ROSE

Fotó: Shutterstock / PuzzlePix